

## موضوع مقاله:

تهدید های ناشی از جهانی شدن بر حقوق خانواده

نویسنده: سیده سارا هادیان<sup>۱</sup>

---

<sup>۱</sup> - طلبه سطح ۲، مدرسه علمیه ریحانه الرسول (سلام الله علیها) دلفان

## چکیده:

جهانی شدن فرایندی از تغییر و تحول است که مرز های سیاسی ، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را کمرنگ کرده، ارتباطات را گسترش داده و موجب می شود که دغدغه های جوامع مختلف بر روی یکدیگر تأثیر بگذارد به گونه ای که انگار همه کشور ها و جوامع در یک نقطه مشترک زندگی و زیست می کنند. خوب این پدیده می تواند بر روی ابعاد مختلف زندگی بشر تأثیر بگذارد که مهم ترین بعد آن خانواده می باشد .

باید پذیرفت که جهانی شدن علاوه بر آن نقاط مثبتی که دارد، تهدیداتی نیز به همراه داشته که بخشی از آن، متوجه خانواده و حقوق خانواده نیز، می شود که در پژوهش پیش رو تلاش شده است که با استفاده از مباحثی چون ؛ نقش جهانی شدن در تعیین حقوق خانواده ، چالش های جهانی شدن در رابطه با خانواده و راه های مصون ماندن از تهدید های جهانی شدن، بدان پرداخته شود. همچنین روش به کار رفته در مقاله زیر توصیفی - تحلیلی بوده و قسمتی از نتایج به دست آمده عبارت است از : احقاق حقوق زنان به آن شکلی که دیدگاه غربی بر آن حاکم است ، همراه شدن فضای عاطفی و صمیمی خانواده با مطالبات غیر عادی مادی ، ظهور و بروز پدیده ای خطرناک به نام فمینیسم و قوانینی مانند سند ۲۰۳۰ از تهدید های جدی جهانی شدن می باشد که حقوق خانواده را نشان گرفته است .

**کلید واژه :** تهدید ، جهانی شدن، حقوق ، خانواده

## مقدمه:

جهانی شدن یک پدیده ی چند بعدی است که ارتباط متقابل میان منطقه های گوناگون جهان را ناشی می شود به طوری که نوعی وابستگی میان جنبه های مختلف جوامع به وجود می آید که در آن فرهنگ ها ، حکومت ها و اجتماعات تا حد زیادی به همدیگر نزدیک شده و از هم تاثیر می پذیرند. این پدیده که با عنوان نظم جهانی یا ساخت دهکده جهانی هم شناخته می شود ، هم فرصت هایی را ایجاد می کند و هم تهدید هایی را به دنبال دارد و یکی از مهمترین این تهدید ها ، تهدید نسبت به حقوق خانواده است که بنابر اهمیت جایگاه خانواده در جوامع و به طور کلی در زندگی انسان در مقاله پیش رو مورد پژوهش قرار گرفته است. علاوه بر آن باید دانست از آنجا که جهان هر روز دچار تغییراتی می شود و طبق گفته خداوند ما ظهور و قیام منجی را در پی داریم ، ضروری است که آنچه را که به نحوی رکن و کین خانواده را تهدید می کند شناسایی کرده و برای آن راهکار در نظر بگیریم ، چرا که خانواده است که انسان را تربیت و آماده ورود به جامعه می کند ، بنابراین شناخت آفات و مشکلات و تهدیدات آن ، می توان مصون سازی را برای خانواده به دنبال داشته باشد. سپس هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی این موضوع می باشد که تهدید های ناشی از جهانی شدن بر حقوق خانواده چیست و راه های مصون ماندن از آن کدام است ؟ همچنین برخی از تحقیقاتی که تا کنون انجام شده عبارت است از :

- کتاب جهانی شدن، فرهنگ و هویت از احمد گل محمدی (۱۳۹۰) در این کتاب به فرایند جهانی شدن و هویت سازی و معنا یابی از منظر آن پرداخته شده است.
- کتاب نظریه های جهانی شدن از مسعود کرباسیان (۱۳۸۷) این اثر مطالب راجع به جهانی شدن را از دیدگاه های مختلف و متفاوت صاحب نظران گرد آوری کرده است.
- کتاب حقوق خانواده از عبد الحسین شیروودی (۱۳۹۵) این تألیف شامل بررسی حقوق خانواده ، تغییرات و اصلاحیه های این مبحث می باشد.
- مقاله جهانی شدن و حقوق خانواده از معصومه مظاهری (۱۳۹۳) مقاله تحریر شده درباره تحولات ناشی از جهانی شدن و تاثیر آن بر حقوق خانواده می باشد. - مقاله نقش جهانی شدن و تاثیر آن بر تغییرات خانواده ایرانی از باقر ساروخانی (۱۳۹۷).
- همچنین وجه تمایز پژوهش پیش رو آن است که در آن به شکل کلی و با نگاه جزئی به این مسئله پرداخته شده و پیشنهادهایی نیز برای مصون ماندن از آسیب های ناشی از جهانی شدن ارائه می کند.

## مفهوم شناسی

از نظر لغوی، جهانی شدن را یکی از مراحل تاریخی فشرده شده و پیچیده شده جهان در نظر می گیرند.<sup>۱</sup> جهانی شدن به معنای زندگی کردن در یک جامعه جهانی است که در قالب آن حوادث و رخداد ها، دیگر به نقطه خاصی محدود باقی نمی ماند و شکل جهانی می یابد، و به روند هایی اشاره دارد که از طریق آنها، دولت ما تحت تأثیر با دیگران فراطبی با قدرت ها و گرایش ها و هویت های متعدد، تضعیف و در یکدیگر ادغام می شوند.<sup>۲</sup>

حقوق جمع کلمه حق و در لغت به معنای راست ها، بهره ها و امتیاز و قدرت اجتماعی می باشد.<sup>۳</sup> و در اصطلاح عبارت است از مجموعه ی مقررات حاکم بر روابط فردی و اجتماعی، به تعبیری دیگر، مجموعه ی باید ها و نباید هایی که اعضای یک جامعه ملزم به رعایت آن می باشند.<sup>۴</sup>

همچنین به توجه به این تعاریف درباره حقوق خانواده می توان گفت که: مقصود از این عبارت به مجموعه قوانین و مقرراتی گفته می شود که ناظر به تنظیم روابط خانواده است و آنچه که اعضای خانواده نسبت به یکدیگر بایست انجام دهند.<sup>۵</sup> با توجه به تعاریف انجام شده باید دانست که در جهان کنونی حقوق خانواده دچار تهدیداتی شده است بنابراین در محور های پیش رو بدان پرداخته می شود:

---

<sup>۱</sup> - دانش نامه جهان اسلام: ۵۲۷۹

<sup>۲</sup> - قرضاوی، جهانی شدن ج ۱: ۱۸

<sup>۳</sup> - معین، فرهنگ معین ج ۱: ۱۳۶۴

<sup>۴</sup> - جعفری لنگرودی، مقدمه عمومی علم حقوق: ۱۲-۱۳

<sup>۵</sup> - صفایی، حقوق خانواده ج ۱: ۴-۶

**۲-۳-** یکی از راه های تحکیم ساختار خانواده و دفاع از حقوق آن در مقابل هجمه هایی که از سمت جهانی

شدن به آن وارد می شود ، این است که جایگاه والدین ، یعنی پدر و مادر را در خانواده تبیین کرده ، و وظیفه ی آنها به درستی انجام گیرد . حتما اگر این جایگاه به شکل واقعی تبیین شده و مسئولیت های آن تعریف و اجرایی می شود، می توان هم آموزه های دینی و اخلاقی را به درستی پیاده نمود و هم مشکلات را کمتر کرد.<sup>۱</sup>

**۳-۳-** علاوه بر موادی که مطرح شد که از راه های جلوگیری از تاثیر گذاری جهانی شدن استحکام

بخشیدن به ارزش های اخلاقی و باورهای دینی در میان اعضای خانواده تاثیر مهمی بر بی اثر شدن قوانین جهانی شدن و همچنین تعدیل حقوق خانواده را به همراه دارد.

وقتی نسبت به ارزش های دینی بی اهمیتی و سستی صورت بگیرد، هویت خانواده دچار بحران می شود، اعتقاد به خداوند و تلاش برای استفاده از مادیات در جهت تکامل فردی و خانواده همچنین ترویج این مسائل میان اعضا، می تواند پیوند میان پدر و مادر و فرزندان را محکمتر کرده و با آشنا کردن فرزندان با مبانی و مظاهر دین می توان تا حد زیادی خلاهای آنها را جبران نمود. و چنانچه این موارد این موارد به شکل کلی و با توجه کافی در خانواده اجرا گردد، می توان جلوی تاثیرات سوء جهانی شدن را بر حقوق خانواده گرفت.<sup>۲</sup>

**۴-۳-** مورد دیگری که می خواهیم بدان پردازیم عبارت است از : تلاش برای حفظ مرز های محبت و

دوست داشتن یکدیگر و تزریق عشق در خانواده این مورد می تواند باطل السحری باشد بر تمام مسائل مربوط به ازدواج ، نگه داشتن حرمت ها و.... مشکلاتی مانند ضمیمیم با یک تعامل محبت امیز میان زن و مرد یا خیلی از مسائل دیگر مانند دور شدن فرزندان از ساحت خانواده با یک ارتباط گرم و صمیمی قابل حل است ، و آن امر جهانی شدن هر چقدر هم عمیق صورت گرفته باشد و قوانین وسوسه انگیز داشته باشد ، بار نمی تواند مشکلی ایجاد نماید.

---

<sup>۱</sup> - شیخی ، جامعه شناسی زبان و خانواده : ۱۰۵

<sup>۲</sup> - سالاری فر، راه های تحکیم خانواده در فرایند جهانی شدن : ۱۰

برای فرزندان خصوصا دختر در دوره کودکی دوم تا جوانی باید فضای اختصاصی در نظر گرفته شود ، و سایرین بدون اجازه آنها وارد این فضا نشوند، چرا که بسیاری از آسیب ها که اثر روان شناختی ناخوشایندی دارد، مانند همجنس بازی، تجاوز به کودکان و زنا با محارم، در اثر عدم رعایت چنین مرز هایی است و از آنجا که برخی از این موارد در قوانین جهانی شدن گنجانده شده است ، و به رسمیت شناخته شده اند، می بایست توجه جدی به این ها داشت تا در دام خطرات ناشی از آن نیفتیم.<sup>۱</sup>

موارد مطرح شده از مهمترین موارد مقابله با تهدید های جهانی شدن مربوط به خانواده است که در صورت لزوم ، و اجرای به موقع آنها می توان از گزند های جهانی شدن خود و خانواده خود را حفظ نمود.

---

<sup>۱</sup> - حسین ،اسلام و جامعه شناسی خانواده : ۲۴۰

## نتیجه گیری:

مقاله پیش رو با عنوان تحقیق های ناشی از جهانی شدن بر حقوق خانواده انجام گرفته و با توجه به پرسش های آن به نتایج ذیل دست یافته ایم:

— جهانی شدن یکی از مراحل تاریخی فشرده شدن و پیچیده شدن جهانی است ، جهانی که زندگی در آن در قالب حوادث، رخداد ها، و تحت تاثیر بازیگران فراطبی با قدرت ها و گرایش های متعدد و بعضاً متضاد می باشد . که مجموعه ای از قوانین در آن به وجود آمده و به همه دنیا تسری یافته است.

- تهدید های ناشی از جهانی شدن بر حقوق خانواده در سه قسم تقسیم بندی شده است :نقش جهانی شدن در تعیین حقوق خانواده / چالش های جهانی شدن در رابطه با خانواده/ و راه های مصون ماندن از تهدید جهانی شدن.

کاری که وی انجام می دهد شاهد است و از روح و قلب او آگاه است تلاش می کند باورهای خود را تقویت کرده و ایمانش را قوت ببخشد.

- احقاق حقوق زنان به آن شکلی که دیدگاه غربی بر آن حاکم است، همراه شدن فضای عاطفی و صمیمی خانواده با مطالبات غیر عادی مادی ، ظهور و بروز پدیده ی خطرناک ضمنیسم و قوانینی مانند سند ۲۰۳۰ که به طور مستقیم بر زندگی کودکان و تربیت آنها تاثیر می گذارد از تهدید های جدی جهانی شدن است که حقوق خانواده را نشانه گرفته است.

- علاوه بر آن چالش های وجود دارد مانند : به چالش کشیده شدن تمامیت خانواده با اعمال نا متعارف، ضد دین و ضد اخلاق مانند ازدواج سفید یا ازدواج با همجنس در نوع خطرناک قرآن ، ورود زنان به بازار به شکلی حاد،و غیر ضروری ، مصرف گرا شدن نسبت به ارزش ها به طوری که ارزش هایی بر مادیات تولید و مصرف می شود و در آن منزلت دینی و انسانی کمترین جایگاهی ندارد .

- در مقابل این تهدید ها و چالش ها ، البته راه حل هایی هم طراحی شده است.

۱- تلاش برای حفظ خانواده و شکل طبیعی آن به همان صورتی که دین و فرهنگ ایرانی — اسلامی آن را مطرح می کند .

۲- ارتقاء و تبیین جایگاه والدین در نظام خانواده به شکلی که نقش این دو ،اهمیت و منزلت آنها ،تصریح شده و بر اساس آموزه های دینی و اخلاقی پیاده گردد.

۳- استفاده از ساختار محکم و بی بدیل خانواده در مقابل هجمه های جهانی شدن به این شکل که ارزش های دینی و اخلاقی در خانواده مطرح شده ، تصریح گردد و اجرایی شود.

۴- همچنین تلاش برای حفظ مرز های محبت و دوست داشتن یکدیگر ،در تزریق عشق در خانواده می تواند مشکلاتی همانند ضمنیسم را جلو گیری کرده و یا با ایجاد این ارتباط صمیمی جلوی بسیاری از خطا های فرزندان گرفته شود.

## منابع:

- ۱- پایگاه اطلاع رسانی حوزه علمیه: Hawzah.net
- ۲- ترزاوی، یوسف، جهانی شدن ج ۱، تهران: نشر سنت: ۱۳۸۲ش.
- ۳- جعفری لنگرودی، محمد، مقدمه عمومی علم حقوق، تهران: نشر گنج دانش: ۱۴۰۲ش
- ۴- سردستانی، ابراهیم، مقاله ی آموزش جنسی و سند ۲۰۳۰ شماره ۲۵: نشر پایگاه اطلاع رسانی حوزه: ۱۳۹۷ش
- ۵- سالاری فر، محمدرضا، راه های تحکیم خانواده در فرآیند جهانی شدن، شماره ۱۹، مجله حوراد: ۱۳۸۵ش
- ۶- شیرزاده، حمیرا، تاریخ دو قرن فمینیسم، تهران: نشر تیراژه: ۱۳۸۲ش
- ۷- شرف الدین، سید حسین و دیگران، اسلام و جامعه شناسی خانواده، تهران: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه: ۱۳۹۰ش
- ۸- شیخی، محمدتقی، جامعه شناسی زنان و خانواده، تهران، نشر انتشار: ۱۳۸۰ش
- ۹- صفایی، سید حسین، حقوق خانواده ج ۱، تهران: نشر دانشگاه تهران: ۱۳۷۲ش
- ۱۰- عاملی، زین الدین، الروضه البهیه به کوشش حسن قارویی، قم: نشر دارالتفسیر: ۱۳۹۹ش
- ۱۱- فوایی نژاد، شکوه، جهانی شدن و تغییر ارزشها در خانواده ها، بی جا: ۱۳۸۲ش
- ۱۲- مطهری، مرتضی، اخلاق جنسی در اسلام و غرب، تهران: نشر صدرا: ۱۳۸۸ش
- ۱۳- میرسلیم، مصطفی، دانشنامه جهان اسلام، تهران: نشر بنیاد دائره المعارف اسلامی، ۱۳۷۵ش
- ۱۴- معین، محمد، فرهنگ معین ج ۱، تهران: نشر بوستان توحید: ۱۳۸۳ش
- ۱۵- گل محمدی، احمد، جهانی شدن، فرهنگ، هویت، تهران: نشر نی: ۱۳۸۱ش